

Liite 6a: Palvelukuvaus, Työterveyden perusta

Palvelu sisältää tässä Palvelukuvauksessa eritellyt ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset työterveyshuollon palvelut.

1. ENNALTAEHKÄISEVÄT JA LAKISÄÄTEISET PALVELUT, TYÖTERVEYDEN PERUSTA

Työpaikkaselvitys

Työpaikkaselvitys on työterveyshuoltotoiminnan ja toimintasuunnitelman perusta. Se on työterveyshuoltolain edellyttämä selvitys, jossa kartoitetaan työpaikan terveydelliset riskit ja arvioidaan näiden perusteella lakisääteisen työterveyshuollon tarve.

Työpaikkaselvitykset toteutetaan toimintaa aloitettaessa, työolosuhteiden muuttuessa ja aina tarpeen vaatiessa. Työpaikkaselvityksen (tilakäynti) tulee olla ajantasainen, eli se päivitetään 1 - 4 vuoden välein tai toiminnan muuttuessa. Asiantuntijat (kuten työfysioterapeutti, työterveyspsykologi ja maatalouden asiantuntija) osallistuvat työpaikkaselvitykseen ammattihenkilön (työterveyshoitaja, työterveyslääkäri) arvion perusteella.

Työterveyshenkilöstö osallistuu toimintojen suunnitteluun yhdessä työpaikan ja työsuojeluhenkilöstön kanssa. Työturvallisuuslain edellyttämä työpaikan riskien arviointi on suositeltavaa yhdistää työpaikkaselvitykseen. Työpaikkaselvitys on asiakkaan omaa riskiarviota täydentävä terveydellinen asiantuntija-arvio. Vastuu riskien arvioinnista on asiakkaalla.

Työpaikkaselvityksestä laaditaan aina kirjallinen raportti asiakkaalle ja sovitaan palautetilaisuudesta, jossa raportti käydään läpi yhdessä henkilöstön kanssa.

Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma perustuu lakisääteiseen työpaikkaselvitykseen ja muuhun työpaikasta saatavaan tietoon. Toimintasuunnitelmaa tehdessä tunnistetaan työpaikan voimavarat ja työterveyden, työhyvinvoinnin, työturvallisuuden ja työkyvyn edistämisen tarpeet. Työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan sisältyy kuvaus työterveyshuollon asiakaskohtaisista tehtävistä ja vastuista työkyvyn hallinnassa.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma luodaan työpaikkaselvityskäynnin perusteella.

Toimintasuunnitelmaneuvoittelussa määritetään toimintasuunnitelmakauden tavoitteet ja sovitaan asiakkaan kanssa tavoitteita vastaavista toimenpiteistä ja työterveysyhteistyöstä sekä toiminnan vaikuttavuuden seuraamisesta. Toimintasuunnitelmaan kirjataan yksityiskohtaisesti lakisääteiset ja muut sovitut työterveystoimet.

Toimintasuunnitelma laaditaan 1 - 4 vuodeksi, ja tarkistetaan vuosittain sekä päivitetään tarvittaessa toimintasuunnitelmakauden aikana.

Terveystarkastukset

Lakisääteisten terveystarkastusten sisältö ja tiheys määritellään toimintasuunnitelmassa työpaikkaselvityksessä todettujen tarpeiden mukaisesti huomioiden työpaikan altisteet ja kuormitustekijät.

- Alku- ja määräaikaistarkastukset sekä muut lakisääteiset tarkastukset toteutetaan sovittujen terveystarkastusten yhteydessä aina kun on mahdollista.
- Lakisääteisistä terveystarkastuksista laaditaan työkelpoisuuslausunto, jonka työntekijä toimittaa esimiehelle, tai työterveys lähettää sen sovittaessa suoraan esimiehelle.
- Muut asiantuntijat osallistuvat terveystarkastuksiin ammattihenkilön arvion perusteella.

Terveystarkastuksiin sisältyvät altisteisiin ja kuormitustekijöihin liittyvät tutkimukset sekä muut tarvittavat tutkimukset, joiden tarkka sisältö kirjataan toimintasuunnitelmaan.

Työhöntulotarkastukset ja muut vapaaehtoiset työterveystarkastukset (työyhteisö- ja ikäryhmätarkastukset yms.) määritellään toimintasuunnitelmassa.

Työssä selviytymisen seuranta ja edistäminen

Työkyvyn seuranta ja edistäminen on asiakkaan ja työterveyden yhteistyötä, jolla tuetaan työkykyä ja ehkäistään työkyvyttömyyttä työuran kaikissa vaiheissa. Työkyvyn seuranta ja edistäminen perustuu kirjalliseen toimintakäytäntöön, joka on suunniteltu asiakkaan tarpeiden mukaan. Se sisältää sairauspoissaolojen seurannan, varhaisen tuen mallin, puuttumisen pitkittyneeseen työkyvyttömyyteen ja muut tunnistettuihin riskeihin liittyvät työterveysyhteistyössä suoritettavat tehtävät työkyvyn edistämiseksi ja tukemisessa.

Työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi ja kuntoutukseen ohjaaminen

Moniammatillinen työkyky- ja kuntoutusarvio

Työkyvyn ja kuntoutustarpeen arvioivat työterveyslääkäri tai työterveyshoitaja. Ammatillisen ja lääkinällisen kuntoutuksen suunnittelu, käynnistäminen ja seuranta toteutetaan yhteistyössä asiakkaan kanssa. Palvelukokonaisuuteen sisältyvät tarvittavat konsultaatiot ja tutkimukset.

Erikoislääkärien konsultaatiot ja tutkimukset ennaltaehkäisevässä työterveyshuollossa

Palvelukokonaisuus sisältää seuraavat palvelut:

- erikoislääkärien työkykykonsultaatiot, 1-3 konsultaatiokäyntiä / työkykyongelma
- erikoislääkärien suosittelemat sopimuksen mukaiset työterveyslääkärien hyväksymät tutkimukset

Tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus

Työterveyshuollolla on lakisääteinen velvoite antaa tietoja, neuvontaa ja ohjausta työtä aloitettaessa ja työuran eri vaiheissa sen mukaan, millaisia tarpeita työntekijöillä, työyhteisöillä ja työpaikoilla sekä yrityksillä ja organisaatioilla on. Siten työterveyshuollon terveys- ja turvallisuusasioita koskeva tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus tulisi suunnata entistä vahvemmin myös päättäjäosapuolille.

Työterveyshuollon tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus (TANO) on asiakkaiden oppimista tukevaa työhön liittyvää terveystieteistä, jonka avulla työterveyshenkilöstö käynnistää ja vahvistaa terveyttä ja turvallisuutta tukevien asenteiden ja toimintatapojen omaksumista. Sen avulla edistetään yksilöiden omaa terveyttä ja työkykyä tai edistetään työpaikan ja -yhteisön terveyttä, turvallisuutta ja työhyvinvointia.

Ohjaus ja neuvonta ovat tavoitteellista toimintaa, ja sen sisältö suunnitellaan työterveyshuoltotiimin ja asiakasyrityksen/organisaation yhteistyössä toimintasuunnitelmaa laadittaessa. TANO-toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisin väliajoin tarkastelemalla, miten suunniteltu toiminta on toteutunut ja sille asetetut tavoitteet saavutettu.

TANO-toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään työterveyshuollon moniammatillista osaamista, tavallisimmin toteutukseen osallistuvat työterveyshoitajan ja -lääkärin lisäksi työfysioterapeutit ja työterveyspsykologit.

TANOa suunnataan yksilöihin, ryhmiin ja työyhteisöihin sekä esimiehiin ja työsuojeluorganisaatioon.

Todistukset ja lausunnot

Palvelukokonaisuus sisältää asiakkaan, Kelan ja vakuutusyhtiöiden tarvitsemat työkyvyttömyyden osoittamista, kuntoutusta ja lääkekorvausten hakemista varten tarvittavat todistukset ja lausunnot.

Työtapaturmat

Asiakas ohjeistaa henkilöstöään noudattamaan tapaturmavakuutusyhtiönsä kanssa sovittua käytäntöä. Työpaikan on tärkeää toimittaa tiedot työtapaturmista työterveyteen.

Rokotukset

Palvelukokonaisuuteen sisältyvät:

- työn altisteisiin ja työmatkoihin liittyvät rokotukset, jotka perustuvat työpaikkakäynnillä laadittuun riskienarviointiin ja sen pohjalta tehtyyn terveydellisen merkityksen arviointiin.

Ennaltaehkäisevä yksilö- ja ryhmätoiminta

Työntekijälle voidaan kirjoittaa lähete työpaikkaselvityksen, terveystarkastuksen tai sairausvastaanoton perusteella työterveyshuollon asiantuntijan käynnille vastaanotolle tai työpaikalle työhyvinvoinnin edistämiseksi ja työssä selviytymisen tukemiseksi.

Yksilö- ja ryhmäpalveluja toteuttavat työterveyspsykologi, työfysioterapeutti, ravitsemusterapeutti sekä sosiaalialan asiantuntija. Työfysioterapeutti ja työterveyspsykologi voivat lisäksi toteuttaa työyhteisötoimintaa toimintasuunnitelmassa sovitusti.

Yksilö- ja ryhmäpalveluihin kuuluvat seuraavat palvelut:

- Työfysioterapeutti ja työterveyspsykologi, sosiaalialan asiantuntija ja ravitsemusterapeutti 1-3 hoitokäyntiä/työkykyriski työterveyslääkärin- tai hoitajan läheteellä.
- Työfysioterapeutti ja työterveyspsykologi voivat lisäksi toteuttaa työyhteisötoimintaa toimintasuunnitelmassa sovitusti.

MUUT TYÖTERVEYDEN ENNALTAEHKÄISEVÄT PALVELUT

Työhyvinvointia edistävä toiminta

Työpaikkakohtainen työyhteistyö sekä työpaikkakohtainen ryhmä- ja yksilötoiminta tähtäävät työhyvinvoinnin edistämiseen ja työssä selviytymisen tukemiseen ja ne perustuvat työpaikan tarpeisiin. Työpaikan tarpeet käsitellään vuosittain toimintasuunnitelmanneuvottelussa ja sovitut toimenpiteet kirjataan toimintasuunnitelmaan.

Terveystalo toteuttaa työhyvinvointia edistävää, riskien mukaan kohdennettua toimintaa ohjaamalla työntekijät soveltuville terveystoimille tarkoituksenmukaisesti. Kohdentaminen tapahtuu analysoimalla työpaikkaselvityksistä, toimintasuunnitelmista, terveystarkastuksista ja sairausvastaanotolta saatavaa tietoa. Terveyspolkujen toiminta voi olla yksilö tai ryhmätoimintaa. Terveyspoluista sovitaan tarkemmin toimintasuunnitelmanneuvotteluissa. Päihdetyössä noudatetaan asiakasorganisaation päihdeohjelmaa.

Koordinointipalvelu, valtakunnalliset sopimukset

Kun asiakkaalla on useita toimipaikkoja eri paikkakunnilla Suomessa, sisältyy palveluun asiakasvastaavan työterveyshoitajan toteuttama koordinointipalvelu. Asiakasvastaava työterveyshoitaja veloittaa koordinointipalvelusta tunnin per paikkakunta kaksi kertaa vuodessa. Veloitusperuste on kulloinkin voimassa olevan hinnaston mukainen työterveyshoitajan tuntihinta.